

STANOVENÍ NUTRIČNÍ DIAGNOZY

PES (PROBLÉM - ETIOLOGIE - SYMPTOMY)

1) Rozdíl mezi klinickou a nutriční diagnózou

Klinická diagnóza	Nutriční diagnóza (příklad)
Diabetes mellitus	Nadměrný příjem sacharidů způsobený večerními návštěvami místní cukrárny jak vyplývá ze záznamu stravy a vysoké hladiny krevní glukózy naměřené ve večerních hodinách.
Trauma a uzavřené zranění hlavy	Zvýšený energetický výdej způsobený mnohočetným trauma jak vyplývá z výsledků nepřímé kalorimetrie.
Selhání jater	Poškozená funkce trávicího systému způsobená cirhózou jater jak vyplývá z přítomnosti tuku ve stolici.
Obezita	Nadměrný energetický příjem způsobený nedostupností zdravých potravin (stravování v restauraci) jak vyplývá ze záznamu stravy a BMI 35.
Mentální anorexie	Nedostatečný příjem potravy způsobený proděláním mentální anorexie a sebeomezujícím chováním jak vyplývá ze záznamu stravy a váhového úbytku 3 kg.

2) PES tvrzení (Problém - Etiologie - Symptomy)

PROBLÉM

= stanovená nutriční diagnóza (viz "Terminologie nutriční diagnostiky). Týká se příjmu stravy nebo jejich složek, klinického stavu, chování a prostředí souvisejícího s výživou apod. Problém musí spadat do kompetence nutričního terapeuta. V US jsou jednotlivé nutriční diagnózy označeny kódem podobně jako Mezi národní klasifikace nemocí (MKN / ICD).

ETIOLOGIE

= definuje hlavní a relevantní příčinu problému. Uvádí se slovy "způsobený ..." a určuje, kam bude zaměřena nutriční intervence. Někdy může být etiologie nejasná.

Příklady:

Nadměrný energetický příjem (*problém*) způsobený pravidelnou konzumací velkých porcí tučných jídel (*etiologie*). - *intervence se zaměří na zmenšení porcí a méně tučnou stravu*

Nedostatečné znalosti v oblasti výživy (*problém*) způsobené neposkytnutím informací o kojení v předporodní péči (*etiologie*). - *intervence se zaměří na edukaci na téma kojení a výživa kojence.*

Nežádoucí nárůst hmotnosti (*problém*) způsobený snížením tělesné aktivity (sportování) (*etiologie*) - *intervence se zaměří na výběr vhodné tělesné aktivity.*

Poznámka: Některá tvrzení mohou být uváděna jako nutriční problém i jako etiologie.

Příklady: Nedostatečný energetický příjem způsobený nedostatkem znalostí o výživě.
Nedostatek znalostí o výživě způsobený nedostatečnou výchovou ke zdraví v minulosti.
Nechtěný váhový úbytek způsobený nedostatečným příjmem energie.
Nedostatečný příjem jídel a nápojů způsobený potížemi s polykáním.

SYMPTOMY

= popis projevů. Uvádí se slovy "jak vyplývá z ...". Určuje, na které příznaky se zaměří monitoring a hodnocení během intervence. Musí tedy jasně souviset s problémem a musí být nějakým způsobem měřitelné. Při úspěšné intervenci se mění.

Příklady:

Nadměrný energetický příjem (*problém*)
způsobený pravidelnou konzumací velkých porcí tučných jídel (*etiologie*)
jak vyplývá ze záznamu stravy a nárůstu hmotnosti 6 kg za posledních 18 měsíců (*příznaky*)

3) Postup v praxi:

P (Problém): Nadměrný energetický příjem

Etiologie: při hodnocení záznamu stravy (24hod recall) jsme zjistili, že:

- pacient se 2x denně stravuje ve stáncích s rychlým občerstvením (tzv. fast food)
- pacient si objednává maxi porce, protože se jedná o výhodnou koupi
- pacient má na oběd pouze 15 minut

E = způsobený častou konzumací jídel rychlého občerstvení

S = jak vyplývá z BMI 30 a záznamu stravy

Intervence: zaměřuje se na etiologii (např. poradit pacientovi, jaké potraviny v rychlém občerstvení vybírat).

Hodnocení: zaměřuje se na symptomy (např. zkontrolovat hmotnost a záznam stravy při příští návštěvě).

4) Další příklady PES

Nadměrný příjem tuků způsobený častou konzumací smažených jídel a sladkého pečiva jak vyplývá ze záznamu stravy a hyperlipidemie.

Nadměrný příjem energie způsobený častou konzumací smažených potravin a "snacků" jak vyplývá ze záznamu stravy a BMI.

Nedostatek znalostí o výživě a potravinách způsobený neposkytnutím edukace o dietě pro snížení cholesterolu jak vyplývá ze záznamu stravy a z rozhovoru s pacientem.

Nedostatečný příjem energie způsobený odmítáním mixované stravy pacientem jak vyplývá ze záznamu stravy, rozhovoru a s pacientem a 8% úbytku váhy během 3 měsíců.

Nepřipravenost ke změně stravy / životního stylu způsobená špatným sociálním zázemím jak vyplývá z rozhovoru s klientem a přetrvávajícího nárůstu hmotnosti.

Každé PES tvrzení nutriční diagnózy musí být:

stručné, jasné a jednoznačné
konkrétní
spojené vždy jen s jedním problémem
přesné a relevantně spojené s uvedenou etiologií
založené na spolehlivých a přesných datech

Příklad nevhodného PES :	Vhodně sestavené PES:
Změněné hodnoty krevních testů spojené s výživou způsobené krvácením do GIT jak vyplývá z anamnézy a snížených hodnot hemoglobinu a hematokritu.	Nedostatečný příjem železa způsobený zvýšenými potřebami v důsledku GI krvácení jak vyplývá z lékařské anamnézy, záznamu stravy, sníženého počtu erytrocytů a sérového ferritinu.

Může nutriční terapeut léčit krvácení do GIT? ...

5) Konkrétní příklad:

Pacientka 85 let, v LDN, v posledních 6 měsících váhový úbytek 10%. Lékařský nález negativní. Předepsána doplňková výživa (sipping), ale pacientka dále hubne. Nutriční terapeut požádán o posouzení vhodnosti enterální výživy.

Během konzultace je zjištěno, že pacientčin umělý chrup nesedí dobře, pacientka nemůže kousat běžně podávané maso a zeleninu. Doplňková výživa jí připadá drahá, a tak ji schovává / skladuje v šuplíku.

Diagnóza PES: Nedostatečný příjem energie způsobený špatně sedícím umělým chrupem a schováváním doplňkové výživy jak vyplývá z pozorování a osobního rozhovoru.

Intervence: Nutriční terapeut doporučuje vyšetření u zubaře, stravu nakrájenou na menší kousky, vhodně podaný sipping ...